

ÍRÓ SÁNDOR¹

Egyházi személyek ellen elkövetett gyilkosságok Mexikóban

Murders against the clerics in Mexico

Absztrakt

Az egyházi személyek (legfőképpen a katolikus papok) ellen elkövetett támadások végrehajtásakor elsősorban a könnyű pénzszerzés lehetősége motiválja az elkövető személyeket. Azonban számos példát találunk arra vonatkozóan, amikor a katolikus papokat nem az anyagi hasznoszerzés miatt, hanem faji, ideológiai, vagy vallási okok miatt éri támadás.² Jelen tanulmány rendészeti szempontok figyelembevételével vizsgálja meg részletesen a Mexikóban az elmúlt években katolikus papok ellen elkövetett gyilkosságok okait. A tanulmány rávilágít az egyes társadalmi problémákra, valamint az állam sajátos viszonyrendszerére a Katolikus Egyház felé, és felvázolja a rendészeti szervek bűnmegelőzési és bűnfelderítési képességének hiányosságait az elkövetett nagyszámú bűncselekmények vonatkozásában.

Kulcsszavak: ölés, biztonsági kihívások, tuszejtés, áldozat

Abstract

Committing a crime against the clerk (mainly against catholic priests) is mainly motivated by getting money easily. However, we can find many examples when priests are attacked not because of getting money but because of racial, ideological or religious reasons. This study examines in details the reasons of the committed murders against catholic priests in recent years in Mexico considering provost angles. The study reveals certain social problems and the specific relationship between the state and the Catholic Church. It also describes the

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató - National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, E-mail: irosandor@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9574-4293

² Amanda Woods and Tina Moore: *Nigerian Catholic priest attacked in racial-hate attack: cops.* (<http://nypost.com/2017/01/22/nigerian-catholic-priest-attacked-in-racial-hate-attack-cops/> letöltés ideje: 2017.06.01.) A cikk beszámol arról, hogy gyűlölet támadás ért egy Nigériából érkező katolikus papot New Yorkban. A támadás kifejezetten a papi mivolta miatt érte az egyházi személyt.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

shortcomings of the provost system regarding the ability of preventing and scouting a crime related to the huge number of the committed crimes.

Key words: murder, safety challenge, kidnap, victim

BIZTONSÁGI KIHÍVÁSOK MEXIKÓBAN

Ma is számos feszültséget magába rejtő Mexikó stabilizálása és konszolidálása igen hosszú folyamatnak eredménye volt. Ennek az eredménynek a kialakításához nagymértékben hozzájárult a katolikus egyház tevékenysége is. Az 1990-es évek elejétől két párhuzamosan futó és egymást erősítő folyamat alakítja Mexikó államberendezkedési struktúráját. Egyrészt a hidegháborús szembenálláson, ugyanakkor ennek bizonyos értelemben vett kiszámíthatóságán alapuló biztonsági architektúra elavulása, másrészt a globalizáció jelenségének felerősödésével az államközpontú vagy másképpen veszfáliai rendszer erodálódása.³ A posztbipoláris nemzetközi rendszerben a biztonsági kihívások jelentős része nem az államoktól származik, hanem olyan nem állami szereplőktől, mint a terrorszervezetek, szervezett bűnözői csoportok, transznacionális gazdasági társaságok, de nem feledkezhetünk meg a természeti csapásokból, valamint a természeti környezetből eredő egyéb biztonsági kockázatokról sem.⁴ A biztonsági kihívások tehát már nem szűkíthetők le pusztán a katonai erőszakkal való fenyegetés, vagy annak alkalmazása területére. Az új biztonsági kihívások (mint a tömeges irreguláris migráció, aszimmetrikus módszerekkel és különleges eszközökkel elkövetett terrorcselekmények a fejlett országokban, a rendészeti szervek militarizációja szükségességének kérdésköre, a magánbiztonsági és a rendészeti szektor egyes szakterületei vonatkozásában az önvédelmi képesség erősítése, a lakosság ellátása szempontjából kiemelt infrastruktúrák védelme, szélsőséges vallási csoportok térnyerésének kockázata, vagy a szórakozóhelyek biztonságának kérdésköre) a biztonság fogalmkörének a kibővítését eredményezték.⁵ Mexikóban az egyes biztonsági szektorokban sajátos, egyedi biztonsági kihívások jelentkeztek, amelyek azonban más biztonsági szektorokra is hatással voltak.

Az új típusú biztonsági kihívások, mint a kábítószer kartelek, az instabil közigazgatás és kormányzat, az államkudarcok, az illegális kivándorlás problémája, az egyre súlyosbodó gazdasági problémák megjelenése és felerősödése, a jelentős mértékű munkanélküliség, a gazdasági elszegényedés, a biztonság fogalmának kibővülését eredményezték Mexikóban.⁶ Mexikóban az állam és a katolikus egyház kapcsolata kiemelt fontossággal bír. A

³ Cory Siskind: *Mexico's New Security Policy: The Smokescreen*. (http://www.huffingtonpost.com/cory-siskind/mexicos-new-security-poli_b_3084871.html) letöltés ideje: 2017.06.01.)

⁴ Juhász Krisztina: Az Európai Unió biztonság- és védelempolitikája, az EU válságkezelési tevékenysége. PhD disszertáció. Szegedi Tudományegyetem, 2014. – p. 12.

⁵ Szabó Csaba: Az Európai Unió és Magyarország biztonsági stratégiájának vizsgálata a szélsőséges vallási csoportok vonatkozásában. Szakmai Szemle. – pp. 80-92.

⁶ Patrick Korkoran: What Z40's Arrest Tells Us about Mexico's Security Policy.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

katolikus egyház az elmúlt évtizedekben nyíltan szembehelyezkedett a kizsákmányolást és az instabil államstruktúrát folytató kormányokkal.⁷ A katolikus egyház részéről a társadalmi problémák nyilvános fórumokon történő megfogalmazása elsősorban a kizsákmányolás, a bennszülött kultúrák háttérbe szorítása, a gazdasági kudarcok helytelen kezelése, valamint a gazdasági egyenlőtlenség és az elszegényedés ellen történt.⁸

A kétezres évek közepén Felipe Calderón elnök irányítása alatt folytatott nagyszabású háborút a drokartellek ellen, azonban az elsősorban a hadseregre építő küzdelem alig tudott tartós eredményeket felmutatni. Az állam a klasszikus rendészeti struktúrát kibővítette és a rendőrök militarizációjával egy hatékonyabb szervezeti rendszert vezetett be. Erősítésre került a rendészeti szervek önvédelmi képessége, amely elsősorban a támadó jellegű löfegyverek, egyéni védőeszközök és hatékonyabb védelmet biztosító szállító eszközök rendszerbe állítását jelentette.⁹ A rendőrség egyes képességeinek a hatékonysága nagymértékben erősödött, azonban ezek a strukturális átalakítások sem bizonyultak elégséges intézkedésnek a kormányzat részéről, hogy olyan a társadalom biztonságérzetét jelentősen befolyásoló problémák (mint a rendőri korrupció, a bűnfelderítési mutatók csökkenése, utcai harcok, zavargások, kivégzések) csökkenjenek, vagy teljesen megszűnjenek.

Mexikóban 1990 és 2016 között 61 papot gyilkoltak meg. A bűnesetek 80 százaléka azonban felderítetlen maradt. A támadások között nehéz bármilyen logikai kapcsolatot találni, a rablótámadástól kezdve, a bűnözők számára megtagadott szolgáltatások át a dominancia kimutatásáig számos indok kimutatható az egyes esetek kapcsán.¹⁰ A klérus igyekszik alkalmazkodni és továbbra is ellátni feladatát, ám a korrupció helyi rendőrség és a kiszámíthatatlan környezet miatt szinte lehetetlen felvenni a küzdelmet az egyébként is nyomasztó túlerőben lévő drokartellekkel. A biztonsági helyzet elemzésekor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a papok elleni támadások a lakosság mindennapjaiban hatványozottan megjelenő és félelemérzetet keltő bűncselekmények, amelyek felderítése nagyobb társadalmi figyelmet kap, mint más bűnesetek.

José Alfredo López Guillén katolikus papként teljesített szolgálatot a mexikói Janamutato városában, Michoacán megyében, a fővárostól közúton mintegy 380 kilométerre nyugatra. A helyi földművesekből álló közösséget vezető atyát 2016. szeptember 19-én két férfi látogatta meg szolgálati lakásán. A szociális jellegű találkozó hamar vitává fajult,

(<http://www.insightcrime.org/news-analysis/what-trevinos-arrest-tells-us-about-pena-nietos-security-policy> letöltés ideje: 2017.06.01.)

⁷ Ujházi Lóránd: A katolikus egyház intézményeinek és lelkipásztorainak fenyegetettség és védelmének szükségessége. Szakmai Szemle: A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Tudományos-Szakmai Folyóirata. 2012. évfolyam, 2. szám. - pp. 93-112.

⁸ Religion in Mexico, Catholic Church and Beyond.

(<http://www.encyclopedia.com/humanities/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/religion-mexico-catholic-church-and-beyond> letöltés ideje: 2017.06.01.)

⁹ José Arturo Romero: *Policía Mexicana*. Universidad Autónoma Metropolitana, 1999. – pp. 16-19.

¹⁰ Agren, David, 2016. 'Narcos alone rule': Mexico shaken after three priests killed within a week. <https://www.theguardian.com/world/2016/sep/29/mexico-catholic-priests-killed-drug-trafficking> letöltés ideje: 2017.05.20.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

mire a két férfi először kirabolta, majd megkötözte és egy kocsi csomagtartójába rakta a katolikus papot. Ezután egy távoli, elhagyatott helyre hajtottak, ahol ötször hasba lőtték, holttestét pedig takaróba csavarva az út szélén hagyták. López Guillén atyát öt nappal később találták meg, maradványait családja azonosította. A bűncselekmény elkövetésének a motivációja nem vált ismertté a hatóságok előtt, váltságdíj követelés nem érkezett és az atya sem volt különösebben feltűnő jelenség.

Halála azonban megrázta Mexikót, a michoacáni hatóságok vizsgálata pedig a helyi katolikus egyházat. Azon a héten ez volt a harmadik gyilkosság, amit papok ellen követtek el Mexikóban, az ügy pedig egyszerre világitott rá a katolikus klérus kiszolgáltatottságára, a helyi hatóságok alkalmatlanságára és az ország helyzetére a bűnözés ellen folytatott háborúban.

HADSEREGGEL A DROGKARTELEK ELLEN

A közép-amerikai állam még 2006-ban, az előző elnök, Felipe Calderón vezetésével indított harcot az ország jelentős részét uraló drogkartellek és egyéb bűnszövetkezetek ellen. Az immáron több mint tíz éve tartó küzdelem elsősorban a hadseregre épít, amiben közrejátszik, hogy a helyi rendőri alakulatokban se a lakosság, se az ország vezetése nem bízik meg. Ennek oka, hogy a rendőri szervek összedolgoznak a bűnbandákkal. Az egyik legnagyobb felháborodást kiváltó esetben, a 2014-es igualai tömegmészárlásnál, ahol a rendőrség 42 fő diákot tartóztatott le, majd átadta őket a Guerreros Unidos nevű bűnszervezetnek. A diákok földi maradványait csak hónapokkal később találták meg.¹¹ Ez az eset is bizonyítja, hogy sem az állam, sem a rendőrség vezetése nem törekszik a korrupció megszüntetésére.

A felmérések a hadsereg és a tengerészgyalogság bevetése nem oldja meg a rendszerszintű társadalmi problémákat, legfeljebb átmenetileg csökkenti a bűnözési statisztikákat az adott területeken, a kartellek pedig nem szűnnek meg, mindössze ideiglenesen áthelyezik székhelyüket egy másik, az állami erőszakszervezetek által kevésbé kontrollált régiókba. Mindazonáltal a katonák bevetése nincs ellenére a sokszor szintén korrupt helyi vezetőknek sem, hiszen így kevesebbet kell áldozni az egyébként is költséges rendőrségre, míg a statisztikák átmenetileg javulnak.

Tartós eredményeket azonban Mexikó ezzel nem tud elérni. 2016-ban több mint 15 ezer gyilkosság történt az országban, amelynek 60 százalékát a bűnszervezetek követték el. A helyzet ráadásul nem csak egy-egy állam sajátja, hanem folyamatosan eszkalálódik a probléma, és ahogy erősödnek az egyes bűnözői csoportok, úgy rántják magukkal az addig jobb helyzetben lévő területeket is. Erre jó példa az északi Colima tartomány, ahol 2016-ra 900 százalékkal nőtt a gyilkosságok száma az egy évvel korábbi állapotokhoz képest.

¹¹ Hardy Márton: „Futottam, ahogy tudtam” – az igualai mészárlás túlélőjének vallomása. (<http://www.globoport.hu/56550/futottam-ahogy-tudtam-az-igualai-meszarlás-tulelojenek-vallomasa/>)
letöltés ideje: 2017.05.18.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

A már említett helyi rendőrségek pedig képtelenek bármit kezdeni a kialakult közbiztonsági helyzettel. 2015-ben a bűntények 93,7 százaléka maradt felderítetlenül, ezzel párhuzamosan az állampolgári bejelentések száma is csökkent, mert a lakosság szignifikáns része tart a bűnözői csoportok bosszújától. Mindezen siralmas közbiztonsági állapotokon belül pedig sokszor kiemelt figyelem jut a papok ellen elkövetett gyilkosságoknak, ami egy új, szellemi szintű paradoxont teremt az egyébként mélyen vallásos, a világ második legnagyobb létszámú katolikus lakosságával rendelkező országban. E figyelem ellenére azonban a klérust érintő emberölések 80 százaléka felderítetlen marad, így kijelenthető, hogy hiába az erősen hívő lakosság, a drogkereskedelem miatt növekvő számú gyilkosságok és emberrablások senkit nem kímélnek, még a katolikus egyház tagjait sem. Bizonyos esetekben, elsősorban kiemelt pozíciójuk miatt, a papság inkább célpontnak, semmint érinthetetlennek számít a bűnelkövető személyek, vagy bűnözői csoportok számára.

A PAPSÁG HELYZETE MEXIKÓBAN

A papokat érintő gyilkosságokkal foglalkozó cikkek és jelentések sok esetben értetlenül állnak az elkövetett bűncselekmények előtt, hiszen a papok semmilyen valós veszélyt nem jelentenek a bűnbandák számára, váltságdíj követelés pedig, ahogy az láthattuk López Guillén atya eseténél is, általában nem érkezik. Ráadásul hiába a törvényen kívüli területek növekvő száma a közép-amerikai országban, sok esetben a bandatagok, de még a vezetők is hívő embernek tartják magukat, ami a gyerekek megkeresztelésében, illetve egyes járművek, házak és eszközök megáldatásában is kifejeződik. Bizonyos esetekben ennek megtagadása válik a gyilkosság kiváltó okává, ahogy az történt John Ssenyondo ugandai származású katolikus pap esetében, akit 2014 májusában végeztek ki, miután megtagadta egy helyi bűnöző lányának a megkeresztelését.

Fontos kiemelni, hogy a mostani gyilkossági hullám nem hasonlítható az 1920-as években lezajlott anti-klerikális tisztogatáshoz, amelynek során több száz papot öltek meg Mexikóban, mivel itt nincs tisztán kivehető ideológiai megfontolás az események mögött. A papok közösségi szerepe ellenére a támadások kivitelezése között sem lehet gyakorlati összefüggéseket találni. Bizonyos esetekben egyetlen fejlődés, máskor egy verés utáni lövéssorozat vagy egy rablótámadás során kialakuló tűzharc vetett véget életüknek, míg a legutóbbi, a mexikóvárosi Metropolitan katedrálisban 2017 májusában zajló mise alatt történetknél késszúrásokkal akartak végezni a katolikus klérus egyik tagjával. A mostani helyzet sokkal inkább a bűnbandák és a kormány közötti háború szomorú mellékszála, amelyben előbbieket célja biztosítani az egyes területek feletti korlátlan uralmat és megmutatni a helyi lakosságnak, hogy se földi, se égi autoritást képviselő személy számára nincs lehetőség a szembenállásra a bűnözői csoportok érdekeivel szemben.

Ezt a szembenállást azonban sokféleképpen lehet értelmezni. A papok esetében elég a már korábban említett megtagadása egy-egy keresztelőnek vagy áldásnak, ám az is ebbe a kategóriába tartozik, amikor egy atya nyíltan elítéli a bűnözést és a béke, illetve az igazság fontossága mellett emel szót. Érdemes kiemelni, hogy egy olyan helyzetben, amikor

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

az állami intézmények ennyire magára hagyják a lakosságot, a tisztséget viselő személyek szerepe megnő, így itt is a papok váltak az emberi jogok legmarkánsabb támogatóivá és védelmezőivé. Ez pedig bőven elég ahhoz a helyi bünszervezetek számára, hogy fenyegetésként éljék meg az egyház képviselőinek tevékenységét és célpontként tekintsenek a papokra.¹²

A helyi hatóságok alkalmatlanságát pedig jól mutatja, hogy nem csak a felderítési statisztikák borzasztó alacsonyok, de az áldozatok lejárata is rendszeresen alkalmazott gyakorlat. A már említett López Guillén atya esetében a pedofília vádja merült fel, míg a szintén azon a héten, Veracruzban meggyilkolt Alejo Jimenez és Jose Juarez atyák kapcsán legelőször napvilágot látott információ szerint együtt látták őket inni a későbbi támadóikkal. A mexikói katolikus egyház képviselője felhárborítónak nevezte az állításokat, megemlítve, hogy több helyi forrás is beszámolt arról, hogy a két papot öt fegyveres rabolta el a település templomából.

Az ilyen elrablások és gyilkosságok pedig lassan rendszeressé válnak a közép-amerikai országban. A statisztikák szerint 1990 és 2016 között 61 ilyen támadás volt, míg 2006 és 2016 között összesen 32 papot öltek meg. Ezzel Mexikó, a Vatikán által kiadott jelentés szerint, immár nyolcadik éve folyamatosan a legveszélyesebb országnak számít a katolikus papok számára, míg 2016 az eddigi leghalálosabb év volt az egyház képviselői meggyilkolásának vonatkozásában.

FÉLMEGOLDÁSOK

A legfőbb problémát a rendőrségi segítség szinte teljes hiánya, a folyamatos kiszolgáltatottság és a bűnbandák nyomasztó túlereje jelenti. Számos helyen önvédelmi csoportok alakultak az egyes települések, illetve azok lakosságának megóvása érdekében. Ezek megtétele azonban kétes, hiszen, ahogy a rendőrség kapcsán, úgy esetükben is sokszor kiderült, hogy anyagi juttatásokért cserébe félrenéznek vagy akár össze is játszanak a drokartellekkel és egyéb bűnözői csoportokkal.

Emellett a klérus tagjai is igyekeznek a lehető legtöbbet megtenni saját védelmük érdekében, azonban ők etikai és pragmatikus korlátok közé vannak szorítva. Egyrészt a helyi rendőrségtől nem kérnek külön segítséget, mivel azt csak pénzért tudnák megszerezni, ez pedig a sokszor rendkívül szegény településeken nem megoldható, de a korábban leírtaknak megfelelően nem is feltétlenül biztonságos. Másrészt a szövetségi szintű intézmények sem jöhetnek számításba, hiszen ha a papok folyamatosan külön védelmet kapnának, azzal elveszne hivatásuk egyik alappillére az intimitás és a közös tehervállalás az általuk vezetett közösséggel. Emiatt egyelőre csak egy informális, egymás hollétéről tájékoztató hálózatot alakítottak ki, amelynek segítségével folyamatosan számon tarthatják, hogy az

¹² Szabó Csaba: Examination of the Importance of Patron Saints and Prayer Books in Relation to Pastoral Care in the Police. *Magyar Rendészet*. 2016. évi 2. szám. - pp. 189-190.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

egyres körzetekben szolgálatot tévők éppen merre tartózkodnak, hogy baj esetén gyorsan tudják riasztani egymást, illetve a hatóságokat.

A szolgálatokra azonban továbbra is nagy szükség van. Ahogy a probléma által súlyosan érintett Guerrero megyében szolgáló Oscar atya fogalmazott az LA Times cikkében: *„Mindig is féltünk... de az emberek szükségletei nagyobbak, mint a mi félelmünk – mondta. A feladatom ezzel a csoporttal, hogy építsem a morált, a hitüket és reményüket, hogy ne veszítsék el energiájukat és továbbra is imádkozzanak és higgyenek Istenben. Ez minden, amit teszek.”*

ÖSSZEFOGLALÁS

Azt, hogy ezeknek a félmegoldásoknak mekkora haszna lesz, egyelőre nem lehet megjósolni, de tekintettel arra, hogy egyéb alternatívát még egyik fél sem tudott felmutatni, más lehetőség nem mutatkozik. A drokartellek és egyéb bünszövetkezetek üzleti tevékenysége továbbra is virágzik a közép-amerikai államban, az ellenük folytatott, elsősorban a hadsereg erejére építő, immáron több mint tíz éves háború pedig csak a legtrikább esetben tudott tartós eredményt felmutatni. Így azonban várható, hogy Mexikó, hasonlóan az elmúlt nyolc évhez, a következő időszakban is a világ élvonalába fog tartozni a katolikus papok számára legveszélyesebb országok listáján.

Fontos azonban kiemelni, hogy bár a klérus tagjai ellen elkövetett bűntények borzasztó állapotokról uralkodnak és a gazdasági, szociális, illetve szellemi hanyatlás elkerülhetetlen egy ilyen helyzetben lévő társadalom esetében, az átlagos mexikói állampolgárok számára a legnagyobb a szenvedés, hogy hatványozott mértékben élük át mindazt, amit a klérus tagjai. A média értelemszerűen azokat az eseteket emeli ki, ahol tisztségviselők, politikusok, egyházi emberek ellen követnek el bűncselekményeket, azonban ez csak egy apró szelete annak, ami az országban történik. Ha a rablás, kényszerítés, emberrablás és gyilkosság mindennaposá válik a lakosság számára, az már önmagában beláthatatlan következményekkel jár, ebben a helyzetben pedig egy következő lépcsőfok, amikor már a korábban tiszteletnek örvendő papságot sem kíméli a magát egyébként vallásosnak tartó bűnözői réteg. A megoldási struktúra egy többreütű átalakítást igényel, ahol a kormányzat, a közigazgatás és a rendészeti szervek gyökeres átalakítása valósul meg. Azonban egy ilyen folyamat rengeteg időt és pénzt igényel az állam részéről. A katolikus egyházi személyek védelme ebben a veszélyes környezetben kiemelt feladatszabást igényel, mind az állam, mind a katolikus egyház részéről. Az állami rendőrség korrupciós fertőzöttsége miatt érdemes lenne elgondolkodni a magánbiztonsági szektor védelmi képességeinek az igénybevételeire. A stabil állam berendezkedés és a társadalmi stabilitás elérése érdekében szükség van egy olyan katolikus egyházra, amely meg tudja védelmezni tagjait.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Agren, David, 2016. *'Narcos alone rule': Mexico shaken after three priests killed within a week.*
<https://www.theguardian.com/world/2016/sep/29/mexico-catholic-priests-killed-drug-trafficking-letöltés ideje: 2017.04.05.>)
2. Amanda Woods and Tina Moore: Nigerian Catholic priest attacked in racial-hate attack: cops.
(<http://nypost.com/2017/01/22/nigerian-catholic-priest-attacked-in-racial-hate-attack-cops/> letöltés ideje: 2017.06.01.)
3. Alexander, Harriet, 2014. *Mexican priest kidnapped in Guerrero found dead.*
<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/centralamericaandthecaribbean/mexico/11314595/Mexican-priest-kidnapped-in-Guerrero-found-dead.html> letöltés ideje: 2017.03.29.)
4. Bonello, Deborah, 2015. *In Mexico's Guerrero state, priests are a prime target for drug gangs.*
<http://www.latimes.com/world/mexico-americas/la-fg-mexico-priests-20151129-story.html> letöltés ideje: 2017.04.10.)
5. Clavel, Tristan, 2016. *2016 Deadliest year for Catholic priests in Mexico.*
<http://www.insightcrime.org/news-briefs/2016-deadliest-year-for-catholic-priests-in-mexico> letöltés ideje: 2017.04.19.)
6. Cory Siskind: *Mexico's New Security Policy: The Smokescreen.*
(http://www.huffingtonpost.com/cory-siskind/mexicos-new-security-policy_b_3084871.html letöltés ideje: 2017.06.01.)
7. Hardy Márton: "Futottam ahogy tudtam" – az igualai mészárlás túlélőjének vallomása.
(<http://www.globoport.hu/56550/futottam-ahogy-tudtam-az-igualai-meszarlal-tulelojenek-vallomasa/> letöltés ideje: 2017.05.18.)
8. José Arturo Romero: *Policía Mexicana.* Universidad Autónoma Metropolitana, 1999.
9. LaSusa, Mike, 2016. *Mexico's war on crime: A decade of (militarized) failure.*
<http://www.insightcrime.org/news-analysis/mexico-drug-war-decade-failure> letöltés ideje: 2017.04.21.)
10. *Mexico: 2 suspects killed priest after 'falling out'* via Associated Press. 2016.
<http://www.foxnews.com/world/2016/10/03/mexico-2-suspects-killed-priest-after-falling-out.html> letöltés ideje: 2017.05.22.)
11. Patrick Korkoran: *What Z40's Arrest Tells Us about Mexico's Security Policy.*
(<http://www.insightcrime.org/news-analysis/what-trevinos-arrest-tells-us-about-pena-nietos-security-policy> letöltés ideje: 2017.06.01.)
12. Ramos, David, 2016. *Mexico may be the most dangerous country to be a priest.*
<http://www.catholicnewsagency.com/news/mexico-may-be-the-most-dangerous-country-to-be-a-priest-58017/> letöltés ideje: 2017.04.28.)
13. *Religion in Mexico, Catholic Church and Beyond.*
(<http://www.encyclopedia.com/humanities/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/religion-mexico-catholic-church-and-beyond> letöltés ideje: 2017.06.01.)

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2017. X. évfolyam 3. szám

14. Romero, Henry, 2014. *Body of Ugandan priest found in Mexican mass grave.* via Reuters. <http://www.newsweek.com/body-ugandan-priest-found-mexican-mass-grave-284632> letöltés ideje: 2017.05.15.)
15. Szabó Csaba: *Az Európai Unió és Magyarország biztonsági stratégiájának vizsgálata a szélsőséges vallási csoportok vonatkozásában.* Szakmai Szemle. Katonai Nemzetbiztonsági Hivatal. 2012.
16. Szabó Csaba: *Examination of the Importance of Patron Saints and Prayer Books in Relation to Pastoral Care in the Police.* Magyar Rendészet. 2016.
17. Ujházi Lóránd: *A katolikus egyház intézményeinek és lelképásztorainak fenyegetettség és védelmének szükségessége.* Szakmai Szemle: A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat Tudományos-Szakmai Folyóirata. 2012.